

Konference Vznik Československa a provincie Deutschböhmen, 14.–15. června 2018, Liberec

Jednou z odborných akcí, věnovaných 100. výročí vzniku Československa, byla i zajímavá mezinárodní konference, která se konala 14. až 15. června 2018 v Liberci. Jejími pořadateli byli katedra historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické tamní technické univerzity a Státní oblastní archiv v Litoměřicích. A právě v Liberci, sídle někdejší zemské vlády provincie Deutschböhmen, prezentovali účastníci konference výsledky svých archivních a historických výzkumů, které zdůrazňovaly, že zdaleka ne všude v českých zemích byl vznik samostatného Československa v říjnu 1918 přijímán pozitivně a s nadšením.

Program prvního dne konference byl rozčleněn do tří tematických bloků. V prvním s názvem „Deutschböhmen v obecných historických souvislostech“ se přednášející (Jan Rychlík, Robert Kvaček a Jiří Kopica) věnovali problematice konce války, rozpadu Rakouska-Uherska, otázce tzv. českých Němců na pařížské mírové konferenci a konstituování provincie Deutschböhmen a její správní struktury. Druhý oddíl, „Deutschböhmen – pohled zevnitř a z „druhé“ strany“, akcentoval v příspěvcích Davida Hubeného, Jana Kouřimského a Miloslavy Melanové odlišné vnímání tohoto autonomního útvaru z pohledu centrálních československých úřadů a samotného sídelního města Liberce. Poslední tematický oddíl „Německá komunita v českých zemích pohledem učebnic dějepisu a německé etnografie“ nabízel v příspěvcích Milana Ducháčka, Dany Šmajstrlové a Vojtěcha Kesslera odraz událostí podzimu 1918 a jara 1919 v německých učebnicích a historickém povědomí příslušníků německé komunity meziválečného Československa.

Druhý den konference sestával ze dvou tematických bloků. V prvním se Helmut Demattio, Eduard Mikušek a Petr Karlíček věnovali významným politickým osobnostem provincie Rudolfu Lodgmanovi von Auen, Leonhardu Oberdorfferovi a Carlu Tinsovi. Poslední blok konference s názvem Provincie Deutschböhmen v lokální perspektivě přinesl tři regionálně zaměřené tematické příspěvky Vladimíra Kaisera, Martina Petruše a Karla Řeháčka věnované vývoji na Ústecku, Trutnovsku a Českodubsku a problémům západočeské justice na přelomu let 1918 a 1919.

Organizátoři konference nabídli účastníkům kromě odborného programu i zajímavé kulturní a společenské vyžití. Pozitivní ohlasy vzbudila především erudovaná prohlídka liberecké radnice a komentovaná procházka městem. Nechyběl ani společenský večer, kde účastníci konference mohli do pozdních nočních hodin diskutovat mnohé problémy spojené nejen s tématem konference.

Toto zajímavé setkání, jehož se účastnili kromě vysokoškolských pedagogů především archiváři, bylo pro všechny přítomné jistě odborným přínosem. Těm, kteří nemohli do Liberce zavítat, budou přednesené příspěvky k dispozici v tištěné podobě. Tento publikační výstup tak vhodně doplní připravovaný sborník ze 17. celostátní archivní konference, která se konala v Liberci o rok dříve a jejímž hlavním tématem bylo další citlivé dějinné téma spojené s národnostně smíšeným pohraničím, totiž německá okupační správa v letech 1938–1945.

Karel Řeháček

„Intimní krajina“: Z akademie do přírody. Podoby krajino- malby ve střední Evropě 1860-1890. Západočeská galerie v Plz- ni, výstavní síň Masné krámy, 10. října 2018 – 27. ledna 2019

Pro své ohlédnutí za působivou prezentací krajinářské tvorby v podunajské monarchii v umělecky bouřlivé druhé polovině 19. věku jsem volil výraz „intimní krajina“, který asi nejlépe vystihuje pocity vnímavých návštěvníků této plzeňské, spíše komorní výstavy. Toto neobyčejně plodné období středoevropského malířství s důrazem na plenérovou krajinomalbu se kupodivu – navzdory sporům mezi národy mocnářství – vyznačovalo společnou touhou zachytit pocity umělce v samotném procesu tvorby, přehavost přírodních jevů a osobní malířův pohled na krajinu. Toto krédo, spojující umělce navzdory odlišným názorům, vyústilo v nápadnou a překvapivě obdobnou pestrost malířské tvorby, reagující osobitým způsobem i na širší podněty a impulsy. K inspiračním zdrojům, ze kterých středoevropští krajináři čerpali, patřila zejména tzv. barbizonská škola. Francouzští malíři z této skupiny, stejně jako jejich následovníci z rakouské monarchie i celé Evropy, usilovali v duchu naturalismu o zachycení přehavých přírodních jevů a zprostředkování svého osobního pohledu na krajinu. Ve středoevropském prostoru se tak projevil nové a pozoruhodné přístupy, posouvající postromantickou krajinomalbu směrem k expresionismu.

Cílem výstavy, uspořádané ve spolupráci se Slovenskou národní galerií v Bratislavě, bylo představit důležitá střediska krajinářského školení, která měla vliv na zobrazování naturalistických motivů, a to právě v době, kdy se v duchu barbizonské školy uvolňuje přístup ke ztvárnění přírody. Obrazová prezentace má proto jedinečný průkopnický ráz, protože tématu středoevropské krajino-
malby v rámci habsburské říše v letech 1860–1890 zatím nebyla věnována